

ناتوانی های یادگیری

تألیف: دکتر علیرضا کاکاوند

انتشارات سرافراز

چاپ دوم - ۱۳۸۵

سرشناسه : کاکاوند، علیرضا
 عنوان و پدیدآور : ناتوانی های یادگیری (تشخیص و راهبردهای آموزشی) / مولف
 علیرضا کاکاوند.
 مشخصات نشر : کرج: سرافراز، ۱۳۸۵.
 مشخصات ظاهری : ۱۹۳ ص.: : جدول .
 یادداشت : فیبا
 موضوع : آموزش -- اختلالات
 موضوع : کودکان علیل - آموزش و پرورش.
 رده بندی کنگره : ۲۲ک/۷۳/۴/۴۷۰ LC
 رده بندی دیویی : ۳۷۱/۹
 شماره کتابخانه ملی : ۸۵-۲۵۹۰۰ م

کلیه حقوق قانونی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تماماً یا قسمتی از این اثر به صورت حرفه‌چینی و چاپ افست، پلی‌کپی، فتوکپی، تهیه پاسخ نامه و یا حل المسائل و راهنما منوط به اجازه کتبی از ناشر می باشد. نقل مطالب به صورت معمول در مقاله های تحقیقاتی با ذکر نام ناشر و کتاب بلا مانع است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان، تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

ناتوانی های یادگیری

(تشخیص و راهبردهای آموزشی)

تألیف: دکتر علیرضا کاکاوند

ناشر : سرافراز

ویراستار : هلن دارایی

نوبت چاپ: اول (پاییز ۱۳۸۵) - دوم (زمستان ۱۳۸۵)

شمارگان : ۱۱۰۰ جلد

لینتو گارفی: طیف نگار

چاپ : پایا کرج

صحافی: طیف نگار

قیمت : ۲۵۰۰۰ ریال

مراکز بخش: فروشگاه بزرگ کتاب دانشگاهی خوارزمی

کرج - رجائی شهر - بلوار مؤذن شرقی - پلاک ۳۲ تلفن: ۴۴۲۱۵۹۵۰۴۴۴۳۷۱۴.۴۴۴۳۶۹۶

بخش رشد: تهران - خیابان فخر رازی ۶۶۹۶۲۸۲۸-۶۶۹۶۲۸۲۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان پیشگفتار
	فصل اول - معرفی ناتوانی‌های یادگیری
۱۰	تاریخچه
۱۱	همه‌گیر شناسی و شیوع
۱۳	سبب‌شناسی
۱۸	ناتوانی یادگیری
۱۸	نشانه‌های ناتوانی یادگیری کدامند؟
۲۱	واژه‌شناسی ناتوانی‌های یادگیری
۲۲	چه رشته‌هایی در مطالعه ناتوانی‌های یادگیری مشارکت می‌کنند؟
۲۳	انواع ناتوانی‌های یادگیری
۳۲	ناتوانی یادگیری بر والدین چه تاثیری دارد؟
	فصل دوم - تشخیص و ارزیابی
۳۸	مقدمه
۳۹	فرآیند تشخیص
۴۱	معاینه عصب‌شناختی
۴۲	ارزیابی عصب‌شناختی متعارف
۴۳	معاینه علائم عصب‌شناختی خفیف
۴۳	آزمون‌های بینایی - حرکتی
۴۴	آزمون‌های حرکتی درشت

۴۵	آزمون‌های حرکتی ظریف
۴۸	مهارت‌های مربوط به ریاضی
۵۶	مهارت‌های پیش از نوشتن
۵۷	آزمون سرنند و ارزیابی مقدماتی
۵۹	مقیاس‌های درجه‌بندی
۶۱	فهرست و ارسى مشخصات رفتاری دانش‌آموز
	فصل سوم - راهبردهای آموزش مهارت‌های حرکتی
۶۸	مقدمه
۶۸	فعالیت‌هایی برای افزایش رشد حرکتی
۷۳	فعالیت‌های آگاهی و تصویر بدنی
۷۵	فعالیت‌های حرکتی ظریف
	فصل چهارم - تمریناتی برای بهبود بخشیدن یادگیری قبل از شروع آموزش
۸۲	مقدمه
۸۲	فعالیت‌های آگاهی واج شناختی و ادراک شنیداری
۸۹	فعالیت‌های ادراک دیداری
۹۳	فعالیت‌های ادراک لمسی - جنبشی
۹۵	فعالیت‌هایی برای یکپارچه کردن سیستم‌های ادراکی
	فصل پنجم - تمریناتی جهت آموزش گوش دادن
۱۰۰	مقدمه
۱۰۰	درک شنیداری اصول غیر زبانی - گفتاری
۱۰۱	آگاهی شنیداری از اصوات زبانی - گفتاری
۱۰۳	درک لغات و مفاهیم و ساختن واژگان شنیداری
۱۰۴	درک جملات و دیگر عناصر زبان شناختی زبان گفتاری
۱۰۵	حافظه شنیداری
۱۰۵	درک مطلب شنیداری
۱۰۶	گوش دادن انتقادی

۱۰۷	گوش دادن به داستان‌ها
	فصل ششم - تمریناتی برای کمک به رشد زبان گفتاری
۱۱۰	تمریناتی طبیعی برای تحریک زبان گفتاری
۱۱۱	تمریناتی برای آموزش زبان کلامی - گفتاری
۱۱۳	یادگیری الگوهای زبان شناختی
۱۱۶	تمرین مهارت‌های زبان گفتاری
	فصل هفتم - راهبردهای آموزش دست خط، املاء، نویسی و هجی کردن
	و بیان نوشتاری
۱۲۰	راهبردهایی برای آموزش دست خط
۱۲۴	راهبردهایی برای آموزش املاء و هجی کردن
۱۲۷	راهبردهایی برای آموزش بیان نوشتاری
	فصل هشتم - روش‌های اصلاحی برای آموزش خواندن
۱۳۴	مقدمه
۱۳۴	روش VAKT
۱۳۵	روش فرنالد
۱۳۵	روش اورتون - گیلینگهام
۱۳۷	روش‌هایی برای درمان مشکلات ویژه خواندن
۱۴۵	ادراک دیداری
	فصل نهم - راهبردهای آموزش ریاضیات
۱۵۲	مقدمه
۱۵۲	مفاهیم
۱۵۲	مهارت‌ها
۱۵۲	حل مسئله
۱۵۳	آموزش مفاهیم ریاضیات
۱۵۸	آموزش مهارت‌های ریاضیات
۱۶۶	آموزش حل مسئله

فصل دهم - راهبردهای اصلاحی مبتنی بر اصول رفتاری و شناختی

۱۷۲	مقدمه
۱۷۲	واحد رفتاری
۱۷۳	نظریه تقویت
۱۷۴	اصلاح رفتاری - شناختی
۱۷۵	ایجاد کفایت‌های اجتماعی
۱۷۹	راهبردهای مدیریت رفتار
۱۸۷	تقویت
۱۸۷	هزینه پاسخ
۱۸۸	تنبیه
۱۸۸	نادیده گرفتن
۱۸۸	شکل‌دهی رفتار
۱۹۰	قرارداد وابستگی
۱۹۰	تقویت‌های پته‌ای
۱۹۱	محروم کردن از تقویت
۱۹۲	چگونه می‌توانیم در رفتارهای اجتماعی به فرزندانمان کمک نماییم
۱۹۳	نکاتی قابل توجه برای والدین کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری
۱۹۵	نکاتی قابل توجه برای معلمان کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری
۱۹۷	همکاری مدرسه - خانه
۱۹۹	توصیه‌هایی برای اثربخش کردن کلاس درس
۲۰۱	راهبردهای یادگیری
۲۰۴	رهنمودها و توصیه‌هایی دیگر برای والدین کودکان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری
۲۰۷	منابع فارسی
۲۰۸	منابع انگلیسی

پیشگفتار

ناتوانی‌های یادگیری در حال حاضر از جمله ناتوانی‌های شناخته شده‌ای هستند که باعث مشکلات جدی در یادگیری تحصیلی می‌شوند. حوزه ناتوانی‌های یادگیری به عنوان رشته‌ای پویا و التقاطی که به پیشرفت‌ها در زمینه سیاسی، پژوهش آموزشی و تغییرهای عمده در اجتماع حساس است هم‌چنان باقی مانده است. کودکان و نوجوانان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری در هر کلاسی وجود دارند. وضعیت ناتوانی‌های یادگیری پیچیده است به خاطر اینکه هر فردی ترکیب منحصر به فردی از ویژگی‌ها و استعدادها را دارد. دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری نابینا نیستند، اما برخی از آنها به آن شکلی که همتایانشان می‌بینند، نمی‌بینند، آنها ناشنوا نیستند، اما برخی از آنها به طور بهنجار گوش نمی‌دهند یا نمی‌شنوند، آنها از نظر رشد شناختی عقب مانده نیستند، اما به شیوه‌ای متفاوت یاد می‌گیرند. هم‌چنین برخی از آنها رفتارهایی را نشان می‌دهند که باعث می‌شود در کلاس مزاحم دیگران و در خانه آزاردهنده باشند. چنین دانش‌آموزانی مورد توجه این کتاب هستند.

کتاب ناتوانی‌های یادگیری: تشخیص و راهبردهای آموزشی، درسنامه‌ای است که برای دانشجویان دوره لیسانس و مقاطع بالاتر به منظور تدریس دو واحد درسی ناتوانی‌های یادگیری نوشته شده است. کتاب حاضر به معلمان آموزش ویژه، معلمان کلاس‌های عادی، روان‌شناسان مدرسه، مدیران، مشاوران و متخصصان مرتبط با این حوزه که به منظور کار با افراد مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری آماده می‌شوند کمک می‌کند. این کتاب به ویژه برای معلمان کلاس‌های ضمن خدمت که به طور فزاینده‌ای کار آموزش دانش‌آموزان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری را برعهده دارند سودمند است. این درسنامه هم‌چنین به والدین توصیه می‌شود تا اینکه از این طریق بتوانند کودک و مشکلاتی را که پیش رو دارد بهتر درک کنند. معلمان نیاز دارند روش‌های ارزیابی و ارزشیابی دانش‌آموزان را درک کنند و با روش‌های آموزش و تدریس، راهبردها و مواد آموزشی آشنا شوند. این کتاب با هر یک از اینگونه موضوعات اساسی سروکار خواهد داشت.

کتاب ناتوانی‌های یادگیری: تشخیص و راهبردهای آموزشی در ده فصل تهیه شده است و در تهیه آن عمدتاً از کتاب ناتوانی‌های یادگیری: نظریه‌ها، تشخیص و راهبردهای آموزشی و تدریس اثر لرنر، (۱۹۹۷) استفاده شده است. محتوای کتاب حاضر به چهار قسمت اصلی تقسیم شده است: اولین قسمت به معرفی ناتوانی یادگیری می‌پردازد. قسمت دوم بر فرآیند ارزیابی و تشخیص متمرکز است. قسمت سوم بر راهبردهای آموزش و تدریس و قسمت چهارم بر راهبردهای اصلاحی برگرفته شده از اصول رفتاری و شناختی تاکید دارد.

بدون شک کتاب حاضر بدون اشکال نیست، لذا امید است که خوانندگان گرامی، صاحب‌نظران و دانشجویان عزیز با ارائه پیشنهادها و و اظهار نظرهای خود مولف را در جهت اصلاح و رفع اشکال‌های آن یاری نمایند.

در پایان، مؤلف از آقای حسن سرافراز مدیر مسئول انتشارات سرافراز که امکان چاپ این کتاب را فراهم ساخته است تشکر وافر دارد.

علیرضا کاکاوند

زمستان ۱۳۸۵